

DOI: 10.32347/2786-7269.2025.14.433-452

УДК 351:004:342.9]:338.2(477

к.юр.н., доцент **Білий Б.В.**,

boris.v.bill@gmail.com, ORCID: 0009-0007-0165-6342,

Київський національний університет будівництва і архітектури

ПРАВОВИЙ СТАТУС ТА АДМІНІСТРАТИВНІ ФУНКЦІЇ ЦИФРОВОЇ ЕКОСИСТЕМИ DREAM ЯК ІНСТРУМЕНТУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У ПРОЦЕСІ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

Повоєнна відбудова України є наймасштабнішим національним проектом сучасності, що вимагатиме безпрецедентної мобілізації фінансових, матеріальних та людських ресурсів. За оцінками Світового банку, загальна вартість реконструкції та відновлення сягає сотень мільярдів доларів США, що значно перевищує внутрішні можливості держави.¹ Успіх цього колосального завдання безпосередньо залежить від здатності України залучити значні обсяги міжнародної фінансової допомоги та приватних інвестицій. Однак ключовою передумовою для такої підтримки є не лише демонстрація політичної волі, а й створення надійних, інституційно закріплених механізмів, що гарантують прозорість, підзвітність та ефективно запобігання корупційним ризикам. Міжнародні партнери, зокрема країни G7 та Світовий банк, у своїх офіційних заявах та програмах підтримки чітко артикулюють вимогу щодо зміцнення антикорупційних зусиль та забезпечення прозорого освоєння донорських коштів як невід'ємну умову надання допомоги.³

У відповідь на цей фундаментальний виклик українська держава запропонувала стратегічне, технологічно орієнтоване рішення — цифрову екосистему управління відбудовою DREAM (Digital Restoration Ecosystem for Accountable Management). Ця система позиціонується не просто як чергова база даних чи моніторинговий портал, а як комплексна державна електронна екосистема, що забезпечує «єдиний цифровий маршрут для всіх проектів відбудови».⁷ Фундаментальний принцип, закладений в архітектуру DREAM, — «всі бачать все» — має на меті створити середовище тотальної прозорості, де кожен етап життєвого циклу проекту, від реєстрації руйнувань до введення об'єкта в експлуатацію, є відкритим для моніторингу з боку громадян, бізнесу та міжнародних партнерів.¹⁰ Таким чином, DREAM є не стільки технічним інструментом, скільки державною обіцянкою підзвітності, втіленою в цифровому коді. Юридична надійність та бездоганність функціонування цієї системи перетворюється з вузького питання адміністративного права на критично важливий фактор міжнародної

фінансової дипломатії та національної безпеки.

Незважаючи на стратегічну важливість екосистеми, в українській правовій науці на сьогодні практично відсутній комплексний публічно-правовий аналіз її статусу та функцій. Існуючі публікації та аналітичні звіти переважно зосереджені на технічних, економічних або антикорупційних аспектах, залишаючи поза увагою фундаментальні питання її місця в системі публічної адміністрації, її правової природи та адміністративних функцій. Ця наукова стаття має на меті заповнити вказану прогалину, ставши одним із перших досліджень, що систематично аналізує DREAM не як програмний продукт, а як новітній інститут публічного управління, що функціонує в цифровому середовищі.

Ключові слова: цифрова екосистема DREAM; публічне управління; відбудова України; адміністративні функції; прозорість; підзвітність; алгоритмічне врядування; публічні інвестиції.

Метою даного дослідження є системний аналіз правового статусу та адміністративних функцій екосистеми DREAM як інституту публічного управління. Для досягнення цієї мети поставлено такі дослідницькі завдання, що визначають ключові питання статті:

1. Якою є точна правова природа екосистеми DREAM у системі публічної адміністрації та чи не набуває вона ознак нового суб'єкта публічного адміністрування?

2. Як DREAM інтегрується з існуючими адміністративними процедурами, зокрема у сферах публічних закупівель та містобудівного планування, і чи створює вона нові, цифрово-нативні процедури?

3. Яка правова база забезпечує точність, цілісність та юридичну значущість даних у системі, і хто несе юридичну відповідальність за внесення недостовірної інформації, що призводить до ухвалення помилкових управлінських рішень?

4. Яким є правовий статус та практична ефективність механізмів громадського моніторингу, вбудованих у DREAM, у порівнянні з традиційними, законодавчо закріпленими формами громадського контролю?

Аналіз цих питань дозволить не лише визначити місце DREAM у системі українського адміністративного права, а й виявити потенційні правові ризики та сформулювати рекомендації щодо подальшої інституціоналізації системи для зміцнення довіри до процесу відбудови України.

Розділ 1. Правова архітектура DREAM

Правова інституціоналізація екосистеми DREAM є яскравим прикладом динамічного та реактивного нормотворення, що відображає її швидку

еволюцію від вузькоспеціалізованого експерименту до ключового елемента національної системи управління публічними фінансами. Цей процес можна умовно поділити на три ключові етапи, кожен з яких розширював мандат та змінював правовий статус системи.

Фаза 1: Експериментальний проєкт

Початковою точкою правового оформлення DREAM стала **Постанова Кабінету Міністрів України № 1286 від 15 листопада 2022 року** «Про реалізацію експериментального проєкту із створення, впровадження та забезпечення функціонування Єдиної цифрової інтегрованої інформаційно-аналітичної системи управління процесом відбудови...».¹¹ Цей акт заклав фундамент для системи, визначивши її статус як «експериментального проєкту».¹² Такий підхід є типовим для впровадження інноваційних цифрових рішень в українському публічному управлінні, дозволяючи апробувати нові механізми в обмеженому правовому режимі («пісочниці») перед повномасштабним розгортанням.

Постанова визначила ключових акторів проєкту: координаторами були призначені Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури (Мінінфраструктури) та Міністерство фінансів, а учасниками — центральні органи виконавчої влади, обласні та Київська міська державні адміністрації, а також, за згодою, органи місцевого самоврядування та суб'єкти господарювання.¹² На цьому етапі сфера застосування DREAM була чітко сфокусована на процесі відбудови об'єктів, пошкоджених внаслідок збройної агресії. Правовий режим експерименту передбачав, що за його результатами Мінінфраструктури мало подати уряду звіт та пропозиції щодо внесення змін до законодавства, що свідчило про намір подальшої, більш сталої інституціоналізації системи.¹²

Фаза 2: Формалізація та операціоналізація

Наступним кроком у правовому становленні системи стало затвердження **Наказом Мінінфраструктури № 65 від 23 січня 2024 року** «Положення про Єдину цифрову інтегровану інформаційно-аналітичну систему управління процесом відбудови...».¹³ Цей підзаконний нормативно-правовий акт перевів DREAM зі статусу концептуального експерименту до операційної системи з визначеними організаційними засадами та принципами функціонування. Хоча повний текст положення містить переважно технічні та організаційні норми, його ухвалення стало важливим етапом, що формалізував адміністративну структуру системи та заклав основи для її практичного впровадження в діяльність органів публічної адміністрації.¹³ Цей наказ закріпив за Мінінфраструктури роль розпорядника системи, відповідального за її функціонування та розвиток.

Фаза 3: Парадигмальна зміна — інструмент управління всіма публічними інвестиціями

Кардинальна трансформація правового статусу DREAM відбулася з ухваленням **Постанови КМУ № 1049 від 26 серпня 2025 року**.¹⁴ Цим рішенням уряд визначив екосистему DREAM як *тимчасову систему для управління всіма публічними інвестиційними проєктами* до моменту створення та впровадження постійної Єдиної інформаційної системи управління публічними інвестиціями.¹⁴ Це рішення стало поворотним моментом, оскільки воно вивело DREAM далеко за межі її початкового мандату. Із інструменту, сфокусованого виключно на повоєнній відбудові, вона перетворилася на ключовий компонент загальнодержавної реформи управління публічними інвестиціями (Public Investment Management, PIM).¹⁶

Цей новий статус був додатково підкріплений законодавчими змінами, які передбачають, що Єдиний портфель публічних інвестицій держави формуватиметься з використанням системи, в основі якої лежить DREAM.¹⁸ Таким чином, система стала де-факто національним банком публічних інвестиційних проєктів, через який здійснюється їх підготовка, оцінка та формування портфелів на державному, регіональному та місцевому рівнях.¹⁶

Суб'єктний склад та структура системи

На основі аналізу нормативної бази та офіційної інформації про систему, можна визначити її ключових суб'єктів та архітектуру:

- **Власник:** Держава в особі Кабінету Міністрів України, який ухвалює стратегічні рішення щодо створення та функціонування системи.
- **Розпорядник:** Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України (Міністерство відновлення), яке несе відповідальність за адміністрування, технічну підтримку та нормативно-методологічне забезпечення функціонування DREAM.¹²
- **Користувачі:** Надзвичайно широке коло суб'єктів, що включає центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, державні та комунальні підприємства, які вносять дані про проєкти.¹² Окремими важливими категоріями користувачів є міжнародні фінансові організації, донори, інвестори, а також громадськість та медіа, які виступають суб'єктами моніторингу та контролю.⁹
- **Структура:** DREAM побудована за принципом «парасолькової» системи або «системи систем».⁷ Вона не створює нові первинні дані, а інтегрує та агрегує інформацію з низки вже існуючих державних реєстрів та інформаційних систем, таких як Реєстр пошкодженого та знищеного майна (РПЗМ), Єдина державна електронна система у сфері будівництва (ЄДЕССБ),

система електронних закупівель Prozorro, портал використання публічних коштів Spending.gov.ua та інші.⁷ Це дозволяє створити єдиний, наскрізний цифровий профіль для кожного проєкту відбудови.

Аналіз правової еволюції DREAM виявляє важливу особливість: її статус та функціонал розширювалися значно швидше, ніж створювалася відповідна законодавча база. Система, що наразі відіграє центральну роль в управлінні мільярдними фінансовими потоками, функціонує переважно на основі підзаконних актів — постанов уряду та наказів міністерства.²¹ Хоча такий підхід забезпечує гнучкість та швидкість впровадження, він створює потенційну правову вразливість. Відсутність спеціального закону, ухваленого Верховною Радою, залишає ключові аспекти функціонування системи (зокрема, питання відповідальності, сталості та захисту від довільних змін з боку виконавчої влади) недостатньо врегульованими, що є значним ризиком для інституту такої державної ваги.

Розділ 2. DREAM як суб'єкт адміністративних правовідносин

Формальне визначення DREAM як «єдиної цифрової інтегрованої інформаційно-аналітичної системи» не повною мірою відображає її реальну роль у процесі публічного управління. Глибший доктринальний аналіз її функцій свідчить, що система виходить далеко за межі пасивного зберігання та візуалізації даних, набуваючи ознак активного учасника адміністративних правовідносин, який суттєво впливає на ухвалення управлінських рішень.

Активні адміністративні функції DREAM

На відміну від класичних державних реєстрів, що переважно виконують облікову функцію, DREAM наділена низкою функцій, які безпосередньо формують та спрямовують адміністративні процеси:

- **Ініціювання та пріоритетизація проєктів:** Система слугує єдиною точкою входу для подання проєктних ідей від громад та міністерств, формуючи «єдиний національний банк проєктів відновлення».⁸ Проєкти, внесені до DREAM, проходять процедуру оцінки та відбору для включення до секторальних та національних портфелів публічних інвестицій.¹⁶ Таким чином, сам факт реєстрації та належного оформлення проєкту в системі стає першим і необхідним кроком для того, щоб він був розглянутий на державному рівні. Аналітичні інструменти системи дозволяють органам влади порівнювати та пріоритетизувати проєкти на основі даних, що впливає на стратегічне планування відбудови.¹⁰

- **Фінансове «гейткіпінг» (gatekeeping):** Для низки фінансових програм DREAM виконує функцію цифрового фільтра або «воротаря». Наприклад, для проєктів, що фінансуються за кошти Європейського інвестиційного банку, або в рамках державних програм, таких як Фонд

ліквідації наслідків збройної агресії, наявність проєкту в DREAM та посилання на його ID є обов'язковою умовою для проведення закупівлі в системі Prozorro.¹⁹ Це означає, що система не просто інформує про проєкт, а створює юридично значущу передумову для доступу до публічних та донорських фінансових ресурсів. Відсутність проєкту в DREAM або його невідповідність встановленим у системі критеріям фактично блокує можливість його фінансування.

• **Автоматизований моніторинг та контроль:** DREAM забезпечує наскрізний моніторинг життєвого циклу проєкту в режимі реального часу.⁷ Інтеграція з іншими державними системами дозволяє автоматично відстежувати ключові етапи: оголошення тендеру, укладення контракту, здійснення платежів, подання звітної документації. Публічні дашборди та аналітичні модулі надають органам влади та громадськості інструменти для оцінки прогресу та ефективності виконання робіт, що є формою цифрового адміністративного контролю.¹⁰

Симбіоз DREAM-Prozorro: народження нової цифрової адміністративної процедури

Найбільш яскравим прикладом трансформативного впливу DREAM на публічне адміністрування є її глибока інтеграція із системою електронних закупівель Prozorro. Ця інтеграція виходить за межі простого обміну даними і, по суті, створює нову, комплексну та цифрово-нативну адміністративну процедуру, що не має аналогів у традиційному, паперовому документообігу. Технічно процес виглядає так: при створенні плану закупівлі в Prozorro, що стосується проєкту відновлення, замовник зобов'язаний вказати унікальний ідентифікатор (ID) цього проєкту з системи DREAM.¹⁹ Після цього дані про закупівлю (статус тендеру, інформація про переможця, вартість контракту, динаміка оплат) автоматично «підтягуються» до картки відповідного проєкту на публічному порталі DREAM.²³

З правової точки зору, це не просто дублювання інформації. Це створення єдиного, нерозривного цифрового процесу, де дії в одній системі є юридичною підставою для дій в іншій. Ініціювання проєкту в DREAM (адміністративна дія №1) стає необхідною умовою для ініціювання закупівлі в Prozorro (адміністративна дія №2). Моніторинг виконання контракту в Prozorro автоматично стає частиною моніторингу реалізації проєкту в DREAM. Таким чином, дві раніше відокремлені адміністративні процедури (управління проєктами та публічні закупівлі) зливаються в єдиний цифровий контур. Цей процес демонструє, як технологічна архітектура формує нову адміністративно-правову реальність, де процедурні норми і логіка закладені безпосередньо в програмний код.

Доктринальні аспекти: алгоритмічне врядування та делеговані повноваження

Функціонування DREAM піднімає фундаментальні доктринальні питання щодо природи сучасного публічного управління. Коли система на основі закладених у неї алгоритмів та критеріїв допомагає пріоритезувати проекти або сигналізує про відхилення у виконанні контракту, чи не виконує вона функції, раніше притаманні виключно державним службовцям? Це явище можна розглядати як зародкову форму **алгоритмічного врядування**, де частина адміністративної дискреції та контрольних функцій делегується не людині, а програмному коду.

Такий підхід ставить перед правовою наукою нові виклики. Як забезпечити прозорість та підзвітність самих алгоритмів? Хто несе відповідальність за помилкове рішення, ухвалене на основі даних, оброблених системою? Як особа може оскаржити «рішення» алгоритму, наприклад, якщо її проєкт отримав низький пріоритетний бал? Класичні інститути адміністративного права, розроблені для оскарження дій та рішень посадових осіб, виявляються не завжди адекватними для регулювання таких цифрових відносин.

Крім того, враховуючи значну роль громадських організацій та міжнародних партнерів у розробці, фінансуванні та методологічному супроводі DREAM, її можна розглядати як унікальну модель **цифрового публічно-приватного партнерства**. У цій моделі держава надає свою легітимність та владні повноваження, а приватний та громадський сектори — технологічну експертизу, гнучкість та інноваційні підходи.

Таким чином, DREAM є не просто інструментом, а каталізатором трансформації самої суті публічного адміністрування. Воно переходить від моделі дискретних, ієрархічних та людино-орієнтованих процедур до моделі інтегрованих, мережових та дата-орієнтованих робочих процесів. Ця трансформація відбувається швидше, ніж адаптується правова доктрина та законодавство, створюючи «тіньове» адміністративне право, норми якого записані в архітектурі програмного забезпечення, а не в текстах законів. Це створює нагальну потребу в розробці нового правового інструментарію для регулювання та контролю за такими цифровими управлінськими системами.

Розділ 3. Механізми прозорості та підзвітності

Однією з ключових декларованих цілей створення екосистеми DREAM є впровадження найвищих стандартів прозорості та підзвітності у процес відбудови.²⁵ Для досягнення цієї мети в архітектуру системи імплементовано низку інноваційних цифрових інструментів, що надають безпрецедентні можливості для громадського контролю. Однак їхня практична ефективність та

юридична сила вимагають ретельного аналізу у порівнянні з традиційними, законодавчо закріпленими формами участі громадськості.

Інвентаризація цифрових інструментів прозорості в DREAM

Екосистема пропонує багатогранний інструментарій для громадського моніторингу, що включає:

- **Публічний портал (dream.gov.ua):** Це «єдине вікно» доступу до інформації про всі проекти відновлення.⁹ Кожен проект має власну детальну картку, що містить опис, бюджет, джерела фінансування, проектну документацію, дані про закупівлі та звіти про хід виконання робіт. Цей інструмент реалізує принцип проактивного оприлюднення інформації, роблячи її доступною для будь-якого зацікавленого громадянина 24/7.⁸

- **Аналітичний модуль (bi.dream.gov.ua):** Цей безкоштовний інструмент бізнес-аналітики (Business Intelligence) дозволяє не просто переглядати дані, а й глибоко аналізувати їх за допомогою інтерактивних дашбордів, графіків та діаграм.¹⁰ Користувачі можуть фільтрувати та сортувати проекти за численними критеріями: регіон, громада, сектор економіки, статус реалізації, джерело фінансування, ініціатор проекту тощо.²² Це потужний інструмент для журналістських розслідувань, аналітичних досліджень громадських організацій та контролю з боку експертної спільноти.

- **Відкриті дані та API:** DREAM зобов'язується публікувати дані у машиночитному форматі відповідно до міжнародного стандарту Open Contracting Data Standard (OCDS).⁷ Це дозволяє стороннім розробникам створювати власні аналітичні сервіси та моніторингові інструменти на основі даних системи, що значно розширює коло суб'єктів громадського контролю. Міністерство відновлення неодноразово підкреслювало, що відкритість даних є фундаментальним принципом роботи системи, і навіть спроби російської пропаганди представити публічну інформацію як результат «зламу» лише підтверджують цей підхід.²⁸

- **Інтегрований етап громадських обговорень:** Методологія життєвого циклу проекту в DREAM передбачає обов'язковий етап громадських консультацій, без успішного проходження якого проект не може претендувати на фінансування.²⁰ Хоча практична реалізація цього механізму ще перебуває на стадії розробки, його концептуальне включення свідчить про намір інтегрувати участь громадськості безпосередньо в адміністративну процедуру.

Порівняльний правовий аналіз з традиційними формами громадського контролю

Незважаючи на технологічну досконалість, цифрові інструменти DREAM функціонують у правовому полі, де вже існують усталені механізми громадського контролю. Порівняння виявляє як сильні сторони, так і суттєві

правові прогалини.

- **Доступ до публічної інформації:** Закон України «Про доступ до публічної інформації»²⁹ встановлює переважно реактивну модель доступу: громадянин подає запит — розпорядник зобов'язаний надати відповідь. DREAM, навпаки, реалізує проактивну модель, де величезний масив інформації є постійно доступним онлайн без необхідності подання запитів. Це кардинально знижує бар'єри для доступу. Однак, на відміну від офіційної відповіді на запит, яка є юридичним документом, дані на порталі DREAM, за відсутності спеціального регулювання, можуть не мати такої ж юридичної ваги.

- **Звернення громадян:** Закон України «Про звернення громадян»³¹ передбачає чітку процедуру подання скарг та пропозицій і встановлює обов'язок органу влади розглянути звернення та надати обґрунтовану відповідь у встановлений строк. Наразі в DREAM відсутній формалізований механізм, який би надавав повідомлення про порушення, виявленому через аналітичний модуль, статусу офіційного звернення, що автоматично запускає процедуру розгляду.

- **Громадські ради:** Ці консультативно-дорадчі органи, що діють при органах виконавчої влади на основі Типового положення, затвердженого Постановою КМУ №996³², є інституціоналізованою формою громадського контролю. Їхні рішення мають рекомендаційний характер, але вони є результатом формалізованої процедури та фіксуються у протоколах.³⁴ На відміну від цього, моніторинг через DREAM є децентралізованим, неформальним і не має колективного представницького органу, чиї висновки мали б офіційний статус.

Проблема юридичної легітимації «цифрового моніторингу»

Центральне питання, що виникає з цього аналізу: чи є «цифровий моніторинг» через DREAM юридично визнаною формою громадського контролю? На сьогодні відповідь є скоріше негативною. DREAM створює нову парадигму «атмосферної підзвітності» (ambient accountability), де потенціал громадського нагляду є постійним та всеохоплюючим. Це потужний соціальний та медійний механізм стримування. Однак цей механізм не має формального юридичного «мосту», який би дозволяв автоматично транслювати результати такого моніторингу в адміністративні чи правові наслідки.

Якщо журналіст, проаналізувавши дані в модулі bi.dream.gov.ua, виявляє ознаки завищення вартості робіт у певному проєкті, його розслідування саме по собі не запускає жодної обов'язкової державної процедури. Щоб надати своїм знахідкам юридичної сили, він змушений використовувати традиційні інструменти: подати офіційний запит на інформацію для отримання підтверджуючих документів, написати заяву про злочин до правоохоронних

органів або звернутися до членів профільної громадської ради. Таким чином, DREAM наразі є надзвичайно ефективним інструментом для збору доказів та виявлення порушень, але не є інструментом для їх формальної фіксації та притягнення до відповідальності. Цей розрив між інформаційною потужністю та юридичною безпорадністю є ключовою прогалиною, що потребує законодавчого врегулювання.

Розділ 4. Правові виклики та ризики функціонування екосистеми DREAM

Попри свій значний потенціал, екосистема DREAM у своєму поточному правовому оформленні стикається з низкою серйозних викликів та ризиків, які можуть підірвати її ефективність, легітимність та, зрештою, довіру з боку як українського суспільства, так і міжнародних партнерів. Ці ризики мають переважно юридичну, а не технологічну природу.

Найбільш критичною та фундаментальною правовою проблемою є відсутність чітко визначеного механізму юридичної відповідальності за повноту, точність та актуальність інформації, що вноситься до системи. Принцип «всі бачать все» працює лише за умови, що «все», що бачать користувачі, є правдивим. Проте аналіз ключових нормативно-правових актів, що регулюють функціонування DREAM, зокрема Постанови КМУ № 1286, показує, що в них відсутні прямі норми щодо відповідальності учасників за внесення недостовірних даних.¹¹

Ця прогалина створює небезпечний «вакуум відповідальності» з кількох аспектів:

- **Невизначеність суб'єкта відповідальності:** Хто несе юридичну відповідальність, якщо орган місцевого самоврядування вносить до картки проєкту завідомо завищену кошторисну вартість, що призводить до неправомірного отримання фінансування? Чи це конкретна посадова особа, яка фізично внесла дані? Керівник відповідного структурного підрозділу? Голова громади? Чи, можливо, адміністратор системи (Міністерство відновлення) за недостатню верифікацію? Чинне законодавство не дає чіткої відповіді на ці питання в контексті функціонування DREAM.

- **Відсутність процедур верифікації та виправлення помилок:** Нормативна база не встановлює чітких та обов'язкових процедур перевірки (верифікації) даних, що вносяться тисячами користувачів по всій країні. Також неврегульованим залишається порядок виправлення помилок, що може створювати простір для маніпуляцій.

- **Наслідки недостовірних даних:** Помилкові або сфальсифіковані дані в системі можуть призвести до катастрофічних наслідків: ухвалення хибних інвестиційних рішень на національному рівні, неефективного розподілу

обмежених ресурсів, фінансування корупційних проєктів та, як наслідок, повної дискредитації ідеї прозорої відбудови.

Таким чином, фундаментальний принцип DREAM - «довіра через дані» - парадоксальним чином підринається відсутністю правових гарантій надійності цих самих даних. Довіра не може бути виключно технологічним продуктом; вона має бути інституціоналізована через чіткі правові норми про відповідальність.

Ризики кібербезпеки та цілісності інформації

Відкритість системи, яка є її головною перевагою, одночасно є її вразливістю. Функціонуючи в умовах перманентної кібервійни з боку Російської Федерації, DREAM є привабливою цілью для хакерських атак. Хоча Міністерство відновлення спростовує фейкові заяви про злами, наголошуючи на публічності даних, які намагаються видати за викрадені ²⁸, ризик несанкціонованого втручання з метою зміни або знищення даних залишається реальним. Необхідно знайти юридично та технічно обґрунтований баланс між максимальним рівнем прозорості та забезпеченням найвищих стандартів кіберзахисту для гарантування цілісності та незмінності даних, особливо щодо об'єктів критичної інфраструктури.

Проблема «цифрової нерівності» та справедливості

Ефективне використання функціоналу DREAM вимагає від користувачів, насамперед від органів місцевого самоврядування, наявності відповідної технічної бази, доступу до Інтернету та, що найважливіше, кваліфікованих фахівців, здатних якісно готувати проєктну документацію та працювати з системою. Існує значний ризик виникнення «цифрової нерівності», коли великі, добре забезпечені ресурсами міські громади зможуть успішно залучати фінансування через DREAM, тоді як малі, сільські або найбільш постраждалі від бойових дій громади, що не мають достатнього кадрового потенціалу, залишатимуться позаду.²⁵ Це може призвести до несправедливого та нерівномірного розподілу ресурсів на відбудову, що суперечить принципам збалансованого регіонального розвитку.

Потенційні колізії з іншими галузями законодавства

Функціонування DREAM може вступати в колізію з іншими правовими режимами. Зокрема, це стосується законодавства про захист персональних даних. Проєктна та тендерна документація, що завантажується в систему, може містити персональні дані фізичних осіб (наприклад, власників земельних ділянок, керівників та працівників підрядних організацій). Необхідно забезпечити, щоб режим максимальної відкритості даних про проєкти не порушував права суб'єктів персональних даних, встановивши чіткі правила щодо анонімізації або обмеження доступу до чутливої інформації.

Усунення цих правових викликів є невідкладним завданням. Без створення надійної правової рамки, яка б регулювала відповідальність, забезпечувала кібербезпеку та гарантувала рівний доступ, екосистема DREAM ризикує перетворитися з інструменту довіри на джерело правової невизначеності та соціальної напруги.

Проведений аналіз правового статусу та адміністративних функцій цифрової екосистеми DREAM дозволяє зробити низку узагальнюючих висновків та сформулювати конкретні рекомендації, спрямовані на подальшу правову інституціоналізацію системи та зміцнення її ролі як наріжного каменя прозорості та підзвітної відбудови України.

1. DREAM як каталізатор трансформації публічного управління:

Екосистема DREAM є не просто технологічним інструментом, а й потужним каталізатором фундаментальної трансформації публічного управління в Україні. Вона знаменує собою перехід від традиційної, паперової, ієрархічної моделі до інтегрованої, дата-орієнтованої та мережевої системи, де адміністративні процедури стають більш прозорими та автоматизованими.

2. Невідповідність правового статусу та реальної ролі:

Відбулася стрімка еволюція DREAM від експериментального проєкту до ключового інструменту управління всіма публічними інвестиціями в державі. Однак її правова база, що складається переважно з підзаконних актів, не встигає за цим розширенням. Існує критична невідповідність між стратегічною важливістю системи та рівнем її правового регулювання, що створює значні ризики для її стабільності та легітимності.

3. Інформаційна потужність та юридична обмеженість громадського контролю:

Вбудовані в DREAM інструменти прозорості (публічний портал, аналітичний модуль, відкриті дані) надають громадськості безпрецедентні можливості для моніторингу. Проте цей «цифровий моніторинг» наразі не має формального правового статусу. Відсутній юридичний механізм, який би автоматично транслював висновки громадського контролю, зробленого на основі даних DREAM, у обов'язкові для розгляду адміністративні чи правові процедури.

4. «Вакуум відповідальності» як ключова загроза:

Найбільш серйозною правовою прогалиною є відсутність чіткого та дієвого механізму юридичної відповідальності за повноту, точність та достовірність інформації, що вноситься до системи. Цей «вакуум відповідальності» підриває фундаментальний принцип «довіри через дані» і є головною загрозою для довгострокового успіху екосистеми та довіри до неї з боку міжнародних партнерів.

Рекомендації щодо вдосконалення правового регулювання

На основі проведеного аналізу пропонується вжити низку конкретних заходів для зміцнення правового фундаменту екосистеми DREAM:

1. **Розробка та ухвалення спеціального Закону України «Про цифрову екосистему управління відбудовою та публічними інвестиціями».** Для подолання залежності від підзаконних актів та забезпечення стабільності функціонування системи необхідно ухвалити комплексний рамковий закон. Цей закон має:

- Закріпити на найвищому законодавчому рівні статус DREAM як єдиної та постійної національної системи для управління всіма проєктами відбудови та публічними інвестиціями.

- Чітко визначити правовий статус, права, обов'язки та, найголовніше, **види та межі юридичної відповідальності** всіх учасників системи (розпорядника, адміністратора, користувачів) за внесення несвоєчасних, неповних або недостовірних відомостей.

- Встановити базові процедури верифікації даних, виправлення помилок та оскарження дій чи бездіяльності, пов'язаних із функціонуванням системи.

2. **Правова інтеграція механізмів цифрового громадського контролю.** Необхідно внести зміни до чинного законодавства, щоб легітимізувати результати громадського моніторингу через DREAM. Зокрема, доцільно:

- Доповнити Закон України «Про звернення громадян», передбачивши, що повідомлення про порушення, зафіксоване на основі аналізу відкритих даних системи DREAM та подане через спеціалізований електронний сервіс, прирівнюється до офіційного звернення та підлягає обов'язковому розгляду.

- Внести зміни до процесуального законодавства та нормативних актів, що регулюють діяльність контролюючих та правоохоронних органів (Держаудитслужба, НАБУ, САП), визначивши аналітичні звіти та розслідування, базовані на даних DREAM, як одну з підстав для ініціювання перевірок та досудових розслідувань.

3. **Запровадження державної програми подолання «цифрової нерівності».** Для забезпечення рівного доступу до ресурсів відбудови слід розробити та реалізувати на державному рівні комплексну програму підвищення спроможності органів місцевого самоврядування. Ця програма, яка може реалізовуватися на базі «Академії DREAM»¹⁶, повинна включати систематичне навчання, надання методичної та технічної підтримки малим, сільським та найбільш постраждалим громадам для якісної підготовки та супроводу проєктів у системі.

4. **Створення незалежної Наглядової ради DREAM.** Для забезпечення зовнішнього контролю та стратегічного розвитку системи доцільно створити постійно діючу Наглядову раду. До її складу мають увійти на паритетних засадах представники органів державної влади (Міністерства відновлення, Мінфіну, Мінцифри), інститутів громадянського суспільства, що спеціалізуються на антикорупційній діяльності та моніторингу, а також представники ключових міжнародних партнерів та фінансових організацій.

Реалізація цих рекомендацій дозволить перетворити DREAM з потужного, але юридично вразливого інструменту на сталий, надійний та легітимний інститут публічного управління, здатний забезпечити прозорість, підзвітність та ефективність у титанічній справі відбудови України.

Джерела

1. Updated Ukraine Recovery and Reconstruction Needs Assessment Released - World Bank, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2025/02/25/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released>.
2. world bank group support to ukraine, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., https://thedocs.worldbank.org/en/doc/dd7e53baf9ef2ecf5e5183beabe74a4c-0080012025_p./original/WBG-Support-Ukraine-March-2025_p..pdf.
3. Funding Ukraine's Reconstruction: Who Will be Accountable for Integrity? - RUSI, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/funding-ukraines-reconstruction-who-will-be-accountable-integrity>.
4. Building Blocks for Ukraine's Recovery and Long-Term Reconstruction - World Bank Documents & Reports, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099430504172540289/pdf/IDU-27384831-502e-466d-907e-d497bdd5132d.pdf>.
5. Joint Declaration of Support for Recovery and Reconstruction of Ukraine | The White House, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/statements-releases/2024/09/25/joint-declaration-of-support-for-recovery-and-reconstruction-of-ukraine/>.
6. Joint Declaration of Support for Recovery and Reconstruction of Ukraine - g7@utoronto.ca, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://www.g7.utoronto.ca/summit/2024apulia/240925-ukraine.html>.
7. Міністерство відновлення презентувало комунікаційну платформу електронної екосистеми управління відновленням DREAM - Новини - Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://mtu.gov.ua/news/34267.html>.
8. Масштабний процес. Два його пріоритетні напрямки: відновлення критично важливої інфраструктури та довгострокова відбудова й модернізація. Разом — це десятки тисяч проєктів, які будуть відбуватися одночасно, на різних стадіях, по всій території країни. DREAM, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://dream.gov.ua/ua/info/about-dream>.
9. Дані проєктів відновлення стали публічно доступними в цифровій екосистемі DREAM, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://mtu.gov.ua/news/34433.html>.
10. Відкриті дані: в DREAM запрацював публічний модуль аналітики, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://mtu.gov.ua/news/34910.html>.
11. Постанова КМУ від 15 листопада 2022 р. № 1286 "Про реалізацію експериментального проєкту із створення, впровадження та забезпечення функціонування Єдиної цифрової інтегрованої інформаційно-аналітичної системи управління процесом відбудови об'єктів нерухом - Агентство відновлення, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., [https://restoration.gov.ua/documents/postanova-kmu-vid-15-lystopada-2022-r-%E2%84%96-1286-pro-realizaciyu-eksperymentalnogo-proektu-iz-stvorennya-vprovadzhennya-ta-zabezpechennya-](https://restoration.gov.ua/documents/postanova-kmu-vid-15-lystopada-2022-r-%E2%84%96-1286-pro-realizaciyu-eksperymentalnogo-proektu-iz-stvorennya-vprovadzhennya-ta-zabezpechennya)

funkczionuvannya-yedynoyi-cyifrovoyi-integrovanoyi-inf/.

12. Про реалізацію експериментального проекту із створення ..., доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://ips.ligazakon.net/document/KP221286>.

13. Про затвердження Положення про Єдину цифрову інтегровану ..., доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://ips.ligazakon.net/document/RE41543>.

14. Система DREAM визначена Урядом тимчасовою для публічних інвестиційних проєктів, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://www.subastas-d.auc.org.ua/novyna/systema-dream-vyznachena-uryadom-tymchasovoju-dlya-publichnyh-investytsiynih-proyektiv>.

15. Система DREAM визначена Урядом тимчасовою для публічних інвестиційних проєктів, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://auc.org.ua/novyna/systema-dream-vyznachena-uryadom-tymchasovoju-dlya-publichnyh-investytsiynih-proyektiv>.

16. DREAM, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://dream.gov.ua/ua>.

17. Уряд затвердив порядок підготовки, оцінки та реалізації публічних інвестиційних проєктів та програм | Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://me.gov.ua/News/Detail/9a421854-495e-42e4-886b-e178c6689a37?lang=uk-UA&title=PIM>.

18. Екосистема управління проєктами DREAM отримала законодавче врегулювання, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://mindev.gov.ua/news/36415-ekosistema-upravlinnia-projektami-dream-otrimala-zakonodavce-vregulivannia>.

19. Інформація про проєкт DREAM при публікації плану закупівлі - ProZakupivli, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://blog.zakupivli.pro/informacziya-pro-proyekt-dream-pri-publikacziyi-planu-zakupivli/>.

20. DREAM надає громадськості і журналістам можливість моніторингу проєктів відбудови на кожному етапі життєвого циклу. Громадські активісти можуть переглянути всю інформацію по проєктах, включаючи проєктну документацію, джерела фінансування, обсяг та зміст закупівель товарів і послуг, прогрес у виконанні будівельних робіт тощо, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://dream.gov.ua/ua/info/forpublic>.

21. У DREAM зареєстрували понад сім тисяч проєктів з відбудови України - Укрінформ, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://www.ukrinform.ua/rubric-vidbudova/3909859-u-dream-zareestruvali-ponad-sim-tisac-proektiv-z-vidbudovi-ukraini.html>.

22. dream: єдиний цифровий інструмент відновлення для громад, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://enecities.org.ua/upload/files/Presentations/UKRDREAM.pdf>.

23. Новини - DREAM, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://dream.gov.ua/ua/news/article-125>.

24. Нове технічне оновлення майданчика: інтеграція платформи DREAM з Prozorro, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://playtender.com.ua/news/nove-tekhnichne-onovlennya-maidanchika-integraciya-platformi-dream-z-prozorro>.

25. Екосистема DREAM: прозорість і підзвітність процесів відновлення, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://www.prostir.ua/?news=ekosystema-dream-prozorist-i-pidzvitnist-protsesiv-vidnovlennya>.

26. Екосистема DREAM, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://fortetsia.gov.ua/dream.html>.

27. В екосистемі DREAM можна ознайомитися з проєктами відновлення - Коростень - міський інформаційний портал - Коростенська міська рада, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://korosten-rada.gov.ua/v-ekosystemi-dream-mozhna-oznajomytysya-z-proyektamy-vidnovlennya/>.

28. Мінрозвитку спростовує фейкові заяви про злам системи DREAM російськими хакерами, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://mindev.gov.ua/news/minrozvytku-sprostovuie-feikovyi-zaiavy-pro-zlam-systemy-dream-rosiiskymu-khakeramy>.

29. Урядовий контактний центр » Закон України "Про доступ до публічної інформації" (Витяг), доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://ukc.gov.ua/dlya-rozdilu-pro-tsentr/dostup-do-publichnoyi-informatsiyi/zakon-ukrayiny-pro-dostup-do-publichnoyi-informatsiyi-vytyag/>.

30. Закон України "Про доступ до публічної інформації" - Канівська міська рада, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://kaniv-rada.gov.ua/zakon-ukraini-pro-dostup-do-publichnoi-informacii-11-58-58-23-01-2024/>.

31. Вимоги до звернень громадян - Державна служба України з питань праці, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://dsp.gov.ua/vymohy-do-zvernenn-hromadian/>.

32. Про затвердження Положення про Громадську раду при Міністерстві соціальної політики України від 16.10.2019 | LIGA:ZAKON, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://ips.ligazakon.net/document/FN077650>.
33. ГРОМАДСЬКІ РАДИ ПРИ ЦЕНТРАЛЬНИХ ТА МІСЦЕВИХ ОРГАНАХ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ - Наукові праці. Політологія, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <http://politics.chdu.edu.ua/article/download/75542/71052/0>.
34. Положення про Громадську раду - arma.gov.ua - АРМА, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://arma.gov.ua/public-council-statute>.
35. Положення про Громадську раду - Антимонопольний комітет України, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://amcu.gov.ua/gromadskosti/gromadska-rada/polozhennya-pro-gromadsku-radu>.
36. Екосистема DREAM: ключові інструменти, які можуть використовувати громади та донори для відбудови - Інститут аналітики та адвокації, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://iaa.org.ua/articles/ekosystema-dream-klyuchovi-instrumenty-yaki-mozhut-vykorystovuvaty-gromady-ta-donory-dlya-vidbudovy/>.

Dr., Associate Professor **Borys Bilyi**,
Kyiv National University of Construction and Architecture

THE LEGAL STATUS AND ADMINISTRATIVE FUNCTIONS OF THE DREAM DIGITAL ECOSYSTEM AS A PUBLIC ADMINISTRATION TOOL IN THE RECONSTRUCTION PROCESS OF UKRAINE

Topic and Relevance: This article is dedicated to a comprehensive public law analysis of the Digital Restoration Ecosystem for Accountable Management (DREAM). The relevance of this research is driven by DREAM's strategic role in ensuring the transparency and accountability of Ukraine's post-war reconstruction process, which is a key prerequisite for attracting large-scale international financial assistance. Despite the system's exceptional national importance, its legal status and position within the public administration framework remain insufficiently explored in Ukrainian legal scholarship, creating significant legal risks.

Purpose of the Study: The purpose of this work is to conduct a systematic analysis of the legal status and administrative functions of the DREAM ecosystem as a novel institution of public administration operating in a digital environment.

Research Methods: The methodological foundation of the study includes a formal legal analysis of the normative acts governing the system's operation, a systemic-functional analysis of its role in administrative processes, and a comparative legal method to contrast digital control instruments with traditional legal mechanisms.

Research Results: The study establishes that DREAM has evolved from an experimental project into a key tool for managing all public investments; however, its legal framework, consisting primarily of subordinate legislation, does not correspond

to its actual role. It is proven that the ecosystem performs active administrative functions (financial "gatekeeping," automated monitoring), extending beyond the scope of a passive registry. It was found that DREAM's integration with the Prozorro system effectively creates a new, digitally-native administrative procedure. A key legal problem identified is the "accountability vacuum" regarding the reliability of data entered into the system, which undermines trust in it.

Conclusions: There is a critical mismatch between the strategic importance of the DREAM ecosystem and the level of its legislative regulation. This gap poses threats to the system's stability, legitimacy, and effectiveness. To strengthen DREAM's institutional capacity and build confidence in the reconstruction process, the urgent development and adoption of a special framework law is necessary. Such a law would solidify its status and, most importantly, establish clear mechanisms for the legal liability of all participants for the completeness and accuracy of the information provided.

Keywords: DREAM digital ecosystem; public administration; reconstruction of Ukraine; administrative functions; transparency; accountability; algorithmic governance; public investment.

REFERENCES

1. Updated Ukraine Recovery and Reconstruction Needs Assessment Released - World Bank, dostup otrymano 23 veresnia, 2025 r., [https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2025 r./02/25/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released](https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2025%20r./02/25/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released). {in English}.
2. world bank group support to ukraine, dostup otrymano 23 veresnia, 2025 r., [https://thedocs.worldbank.org/en/doc/dd7e53baf9ef2ecf5e5183beabe74a4c-0080012025 r./original/WBG-Support-Ukraine-March-2025 r..pdf](https://thedocs.worldbank.org/en/doc/dd7e53baf9ef2ecf5e5183beabe74a4c-0080012025%20r./original/WBG-Support-Ukraine-March-2025%20r..pdf). {in English}.
3. Funding Ukraines Reconstruction: Who Will be Accountable for Integrity? - RUSI, dostup otrymano 23 veresnia, 2025 r., <https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/funding-ukraines-reconstruction-who-will-be-accountable-integrity>. {in English}.
4. Building Blocks for Ukraines Recovery and Long-Term Reconstruction - World Bank Documents & Reports, dostup otrymano 23 veresnia, 2025 r., <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099430504172540289/pdf/IDU-27384831-502e-466d-907e-d497bdd5132d.pdf>. {in English}.
5. Joint Declaration of Support for Recovery and Reconstruction of Ukraine | The White House, dostup otrymano 23 veresnia, 2025 r., <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/statements-releases/2024/09/25/joint-declaration-of-support-for-recovery-and-reconstruction-of-ukraine/>. {in English}.
6. Joint Declaration of Support for Recovery and Reconstruction of

Ukraine - g7@utoronto.ca, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://www.g7.utoronto.ca/summit/2024apulia/240925-ukraine.html>. {in English}.

7. Ministerstvo vidnovlennia prezentovalo komunikatsiinu platformu elektronnoi ekosystemy upravlinnia vidnovlenniam DREAM - Novyny - Ministerstvo rozvytku hromad, terytorii ta infrastruktury Ukrainy, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://mtu.gov.ua/news/34267.html>. {in Ukrainian}

8. masshtabnyi protses. Dva yoho priorytetni napriamky: vidnovlennia krytychno vazhlyvoi infrastruktury ta dovhostrokovy vidbudova y modernizatsiia. Razom — tse desiatky tysiach proektiv, yaki budut vidbuvatysia odnochasno, na riznykh stadiakh, po vsii terytorii krainy. DREAM, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://dream.gov.ua/ua/info/about-dream>. {in Ukrainian}

9. Dani proektiv vidnovlennia staly publichno dostupnymy v tsyfrovii ekosystemi DREAM, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://mtu.gov.ua/news/34433.html>. {in Ukrainian}.

10. Vidkryti dani: v DREAM zapratsiuvav publichnyi modul analityky, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://mtu.gov.ua/news/34910.html>.

11. Postanova KMU vid 15 lystopada 2022 r. № 1286 "Pro realizatsiiu eksperymentalnoho proektu iz stvorennia, vprovadzhennia ta zabezpechennia funktsionuvannia Yedynoi tsyfrovoyi intehrovanoi informatsiino-analitychnoi systemy upravlinnia protsesom vidbudovy obiektiv nerukhom - Ahentstvo vidnovlennia, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://restoration.gov.ua/documents/postanova-kmu-vid-15-lystopada-2022-r-%E2%84%96-1286-pro-realizacziyu-eksperymentalnogo-proektu-iz-stvorennia-vprovadzhennia-ta-zabezpechennia-funkczionuvannia-yedynoyi-cyfrovoyi-integrovanoyi-inf/>. {in Ukrainian}

12. Pro realizatsiiu eksperymentalnoho proektu iz stvorennia ..., доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://ips.ligazakon.net/document/KP221286>.

13. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Yedynu tsyfrovu intehrovanu ..., доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://ips.ligazakon.net/document/RE41543>. {in Ukrainian}.

14. Systema DREAM vyznachena Uriadom tymchasovoiu dlia publichnykh investytsiinykh proektiv, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://www.subastas-d.auc.org.ua/novyna/systema-dream-vyznachena-uryadom-tymchasovoyu-dlya-publichnyh-investyciynyh-proektiv>. {in Ukrainian}

15. Systema DREAM vyznachena Uriadom tymchasovoiu dlia publichnykh investytsiinykh proektiv, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://auc.org.ua/novyna/systema-dream-vyznachena-uryadom-tymchasovoyu-dlya-publichnyh-investyciynyh-proektiv>. {in Ukrainian}.

16. DREAM, доступ отримано 23 вересня, 2025 р., <https://dream.gov.ua/ua>.

{in Ukrainian}.

17. Uriad zatverdyv poriadok pidhotovky, otsinky ta realizatsii publichnykh investytsiinykh proektiv ta prohram | Ministerstvo ekonomiky, dovkillia ta silskoho hospodarstva Ukrainy, dostup otrymano 23 veresnia, 2025 r., <https://me.gov.ua/News/Detail/9a421854-495e-42e4-886b-e178c6689a37?lang=uk-UA&title=PIM>. {in Ukrainian}.

18. Ekosystema upravlinnia proiektamy DREAM otrymala zakonodavche vrehuliuvannia, dostup otrymano 23 veresnia, 2025 r., <https://mindev.gov.ua/news/36415-ekosistema-upravlinnia-projektami-dream-otrymala-zakonodavce-vreguliuvannia>. {in Ukrainian}.

19. Informatsiia pro proiekt DREAM pry publikatsii planu zakupivli - ProZakupivli, dostup otrymano 23 veresnia, 2025 r., <https://blog.zakupivli.pro/informacziya-pro-projekt-dream-pry-publikacziyi-planu-zakupivli/>. {in Ukrainian}.

20. DREAM nadaie hromadskosti i zhurnalistam mozhlyvist monitorynhu proektiv vidbudovy na kozhnomu etapi zhyttievoho tsyклу. Hromadski aktyvisty mozhut perehlianyty vsiu informatsiiu po proiektakh, vkluchaiuchy proiektnu dokumentatsiiu, dzherela finansuvannia, obsiah ta zmist zakupivel tovariv i posluh, prohres u vykonanni budivelnykh robot toshcho, dostup otrymano 23 veresnia, 2025 r., <https://dream.gov.ua/ua/info/forpublic>. {in Ukrainian}.

21. U DREAM zareiestruvaly ponad sim tysiach proektiv z vidbudovy Ukrainy - Ukrinform, dostup otrymano 23 veresnia, 2025 r., <https://www.ukrinform.ua/rubric-vidbudova/3909859-u-dream-zareiestruvali-ponad-sim-tisac-proektiv-z-vidbudovi-ukraini.html>. {in Ukrainian}.

22. dream: yedynyi tsyfrovyy instrument vidnovlennia dlia hromad, dostup otrymano 23 veresnia, 2025 r., <https://enefcities.org.ua/upload/files/Presentations/UKRDREAM.pdf>. {in Ukrainian}.

23. Novyny - DREAM, dostup otrymano 23 veresnia, 2025 r., <https://dream.gov.ua/ua/news/article-125>. {in Ukrainian}.

24. Nove tekhnichne onovlennia maidanchyka: intehratsiia platformy DREAM z Prozorro, dostup otrymano 23 veresnia, 2025 r., <https://playtender.com.ua/news/nove-tekhnichne-onovlennya-maidanchyka-integraciya-platfomi-dream-z-prozorro>. {in Ukrainian}.

25. Ekosystema DREAM: prozorist i pidzvitnist protsesiv vidnovlennia, dostup otrymano 23 veresnia, 2025 r., <https://www.prostir.ua/?news=ekosystema-dream-prozorist-i-pidzvitnist-protsesiv-vidnovlennya>. {in Ukrainian}.

26. dream, dostup otrymano 23 veresnia, 2025 r., <https://fortetsia.gov.ua/dream.html>. {in Ukrainian}.

27. V ekosystemi DREAM mozhna oznaiomytysia z proiektamy

vidnovlennia - Korosten - miskiy informatsiinyi portal - Korostenska miska rada, dostup otrymano 23 veresnia, 2025 r., <https://korosten-rada.gov.ua/v-ekosystemi-dream-mozhna-oznajomytysya-z-proyektamy-vidnovlennya/>. {in Ukrainian}.

28. Minrozvytku sprostovuie feikovi zaiavy pro zlam systemy DREAM rosiiskymy khakeramy, dostup otrymano 23 veresnia, 2025 r., <https://mindev.gov.ua/news/minrozvytku-sprostovuie-feikovi-zaiavy-pro-zlam-systemy-dream-rosiiskymy-khakeramy>. {in Ukrainian}.

29. Uriadovyi kontaktnyi tsentr » Zakon Ukrainy “Pro dostup do publichnoi informatsii” (Vytiah), dostup otrymano 23 veresnia, 2025 r., <https://ukc.gov.ua/dlya-rozdilu-pro-tsentr/dostup-do-publichnoyi-informatsiyi/zakon-ukrayiny-pro-dostup-do-publichnoyi-informatsiyi-vytyag/>. {in Ukrainian}.

30. Zakon Ukrainy "Pro dostup do publichnoi informatsii" - Kanivska miska rada, dostup otrymano 23 veresnia, 2025 r., <https://kaniv-rada.gov.ua/zakon-ukraini-pro-dostup-do-publichnoi-informacii-11-58-58-23-01-2024/>. {in Ukrainian}.

31. Vymohy do zvernen hromadian - Derzhavna sluzhba Ukrainy z pytan pratsi, dostup otrymano 23 veresnia, 2025 r., <https://dsp.gov.ua/vymohy-do-zvernen-hromadian/>. {in Ukrainian}.

32. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Hromadsku radu pry Ministerstvi sotsialnoi polityky Ukrainy vid 16.10.2019 | LIGA:ZAKON, dostup otrymano 23 veresnia, 2025 r., <https://ips.ligazakon.net/document/FN077650>. {in Ukrainian}.

33. HROMADSKI RADY PRY TsENTRALNYKh TA MISTsEVYKh ORHANAKh VYKONAVChOI VLADY - Naukovi pratsi. Politolohiia, dostup otrymano 23 veresnia, 2025 r., <http://politics.chdu.edu.ua/article/download/75542/71052/0>.

34. Polozhennia pro Hromadsku radu - arma.gov.ua - ARMA, dostup otrymano 23 veresnia, 2025 r., <https://arma.gov.ua/public-council-statute>. {in Ukrainian}.

35. Polozhennia pro Hromadsku radu - Antymonopolnyi komitet Ukrainy, dostup otrymano 23 veresnia, 2025 r., <https://amcu.gov.ua/gromadskosti/gromadska-rada/polozhennya-pro-gromadsku-radu>. {in Ukrainian}.

36. Ekosystema DREAM: kliuchovi instrumenty, yaki mozhut vykorystovuvaty hromady ta donory dlia vidbudovy - Instytut analityky ta advokatsii, dostup otrymano 23 veresnia, 2025 r., <https://iaa.org.ua/articles/ekosystema-dream-klyuchovi-instrumenty-yaki-mozhut-vykorystovuvaty-gromady-ta-donory-dlya-vidbudovy/>. {in Ukrainian}.